

УДК 811.161.2'255:277-535.7-23
DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2659.2022.32.07>

Олег Кожушний, канд. філол. наук, канд. богослов'я, доц.
ORCID: 0000-0002-5104-3161
e-mail: olorch@gmail.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ЛІНГВІСТИЧНІ СХОЛІЇ ДО УКРАЇНСЬКОМОВНОГО ПЕРЕКЛАДУ 1–3 ПСАЛМІВ

Автор статті стверджує, що переклад Псалтиря сучасною українською літературною мовою та його всебічне опрацювання, незважаючи на поодинокі спроби реалізувати цей проєкт, залишається актуальним для вітчизняної науково-богословської спільноти, оскільки для сучасних перекладачів співвідношення єврейського і грецького текстів, а також їхнє адекватне відтворення українською мовою з урахуванням активного багатомовного використання слов'янського перекладу є проблемою. Вказуючи практичний шлях для розв'язання цієї проблеми, автор пропонує до уваги власні лінгвістичні схолії до масоретського, грецького та слов'янського текстів перших трьох псалмів, а також пропонує варіант їхнього перекладу. Для роботи використовувалися оригінальні тексти за виданням Biblia Hebraica Stuttgartensia та Septuaginta, а також загальноживаний нині текст Псалтиря церковнослов'янською мовою. З українськомовних перекладів дослідник орієнтується на богослужбовий Псалтир у Київському перекладі 1920 р., текст якого був відредагований у 1947 р. професорами Української Богословської Академії в Мюнхені, і Книгу Псалмів із перекладацького відділу Українського Біблійного товариства 2016 р., текст якої претендує на академічність і є останнім лінгвістичним словом із цієї теми в українській біблеїстиці. Аналізуючи оригінальні тексти, особливу увагу дослідник приділяє основному поетичному принципу біблійної поезії – паралелізму. Аналізуються також окремі лексеми, вислови та важкі для розуміння місця, які вже неодноразово ставали предметом фахової дискусії, і надаються можливі варіанти їхнього перекладу. Викладений у статті матеріал буде корисним не лише для вітчизняних фахівців із біблеїстики, а й для філологів-перекладачів, літературознавців – усіх тих, хто зацікавлений герменевтикою та екзегезою біблійних текстів.

Ключові слова: Псалтир, слов'янський переклад, Септуагінта, масоретський текст, паралелізм, сучасний переклад.

Вступ. Запропонований нижче матеріал продовжує цикл статей, присвячених перекладу Псалтиря сучасною українською літературною мовою. У 16 томі фахового збірника наукових праць "Studia Linguistica" представлена перша стаття цього циклу, де окреслена актуальність для науково-богословської спільноти України всебічного опрацювання біблійної поезії і створення якісних перекладів останньої літературною українською мовою. Вказуючи практичний шлях для розв'язання цієї проблеми, автор запропонував до уваги власні лінгвістичні схолії до масоретського, грецького та слов'янського текстів найбільш уживаних з частотного погляду 50-го і 90-го псалмів, а також запропонував варіант їхнього перекладу.

Методологія дослідження. Проаналізувавши оригінальні тексти, особливу увагу дослідник приділив основному поетичному принципу біблійної поезії – паралелізму. Були проаналізовані також окремі лексеми, вислови та важкі для розуміння місця, які вже неодноразово ставали предметом фахової дискусії, і надані можливі варіанти їхнього перекладу [4, с. 71–85].

Для роботи були використані оригінальні тексти за виданням Biblia Hebraica Stuttgartensia [9] і Septuaginta (ed. by Alfred Rahlf) [11], а також загальноживаний сьогоднішній текст Псалтиря церковнослов'янською мовою. З українськомовних перекладів, насамперед, ми орієнтувалися на богослужбовий Псалтир у Київському перекладі 1920 р., текст якого був відредагований у 1947 р. професорами Української Богословської Академії в Мюнхені [8], і Книгу Псалмів із перекладацького відділу Українського Біблійного товариства 2016 р. [7], текст якої претендує на академічність і є останнім лінгвістичним словом із цієї теми в українській біблеїстиці.

Результати дослідження. У цій статті ми продовжуємо ділитися своїми лінгвістичними схоліями, сфокусувавши нашу увагу на перших трьох псалмах.

Перший псалом – "псалом блаженства" – це шість віршів, які є своєрідною преамбулою до всієї книги "похвальних пісень" – Те(г)лім. Основний меседж книги, яка поетично відображає основу біблійного світогляду, є наступним: запорукою справжнього щастя ("блаженства") праведної людини є виконання нею заповідей Божих за будь-яких зовнішніх обставин. Антитезою до поняття "блаженства" є нетривке "щастя-успіх" нечестивої людини, яка

завжди "бунтує і замишляє марне" (Пс.2:1). Винагорода або кара за обраний життєвий шлях чекають на кожного.

Композиція першого псалма повністю відповідає основному меседжу книги: твір чітко поділяється на дві частини й завершується попередженням: "Бо знає Господь путь праведних, а путь нечестивих – загибель" (Пс. 1:6).

Отже, текст 1-го псалма.

1 Блажен муж, що не йде на раду нечестивих,
і на путь грішників не стає,
і на зборищі насмішників не сидить.

Цікаво, що єврейське слово "ashre" і грецьке "μακάριος" перекладається сучасними фахівцями прикметниками "блаженний" і "щасливий", що з богословського погляду не одне й те саме. Якщо семантика лексем "щастя", "щасливий" досить широка, то лексеми "блаженство" і "блаженний" передбачають стан людини, чия воля і, відповідно, діяльність узгоджена з волею Божою – лише тоді людина здатна пізнати, що таке справжнє "благо".

"Ходити за радою нечестивих" і "йти на раду нечестивих" (тобто, брати участь, мати право голосу в раді нечестивих) – також не одне й те саме. До першого варіанту спонукає масоретський текст, а на другому наполягає грецький. Цікаво, що всі три дієслова цього вірша, які в оригіналі наведені в минулому часі (lo halach, lo amad, lo yashab – "не ходив, не стояв, не сидів"), зазвичай передаються теперешнім. Якщо текст оригіналу є, так би мовити, статичним, тобто, відображає наочний результат зробленого в минулому (Септуагінта взагалі тут використовує аорист), то більшість сучасних перекладів, використовуючи теперешній час, демонструють динаміку, характерну для християнського світогляду: людина, яка діє тут і зараз, не просто залишається перед фактом скоеного раніше, а має можливість реалізувати μετάνοια – "покаяння", тобто, змінити на краще свій спосіб мислення і дій.

u'be'moshav lesim – ἐπι καθεβραν λοιμῶν – на сидилиці губителів – ця фраза нами перекладається як "на зборищі насмішників", хоча може мати й інші варіанти. Такий філософ-перекладач, як Є. А. Авдеенко, спираючись на фразу "сидіти на сидилиці", взагалі вибудовує цілий богословський концепт [1, тлумачення на перший псалом], який, на нашу думку, є досить суперечливим.

2 але в законі Господньому воля його,
і в законі його повчається день і ніч.

© Кожушний Олег, 2022

У цьому вірші увагу привертає лише лексема *hefso* – *θέλημα* – "воля, бажання, потяг", яку іноді перекладають, як "насолада". У першому і другому віршах маємо також класичне явище біблійного паралелізму [2], на який ми постійно звертали увагу в попередній статті: друга частина вірша висловлює синонімічний до першої зміст, поглиблюючи й доповнюючи його.

3 *І буде він, як дерево, посаджене біля потоків вод,
що плоди свої дасть у час свій, і листя його не зів'яне,
а в усьому, що робитиме, матиме успіх.*

Цей вірш не містить розбіжностей між масоретським і грецьким текстами. Залишається лише дивуватися буквализму та невиразності слов'янського перекладу, на зразок: "исходища вод" та "вся, елика аще творит, успеет".

4 *Не так нечестиві, не так:*

вони – мов полова, яку вітер змитає з лица землі.

... *ki im ka'motz – ως χνοῦς* – "мов полова", тобто, потріб, пух або навіть піна, яку легко підносить і здуває вітер. Можливо, тому слов'янський текст використовує тут нейтральну лексему "прах".

5 *Тому не встоять нечестиві на суді,
ані грішники на зборах праведних.*

"Сего раді не воскреснут нечестиві на суд, нижче грешниці в совѣт праведных". Із наведеного слов'янського перекладу бачимо, наскільки, за словами Феофана Затворника, "темним" буває загальновоживаний текст, над змістом якого часто особливо не замислюються. Проблема, на нашу думку, полягає у неправильному тлумаченні перекладачами дієслова *ἀνίστημι*, яке у християнській традиції звикли перекладати переважно як "воскрешаю". Натомість, наведену грецьку дієслівну форму варто було б перекласти "не встоять (на суді)", навіть "не підведуться (на суд)", що й підтверджує масоретський текст: *al ken lo yakumu resha'im ba'mishpat*. Явище *parallelismus membrorum*¹ у цьому рядку реалізує принцип порівняння.

6 *Бо знає Господь путь праведних,
а путь нечестивих – загубель.*

derech sadikim ve'derech resha'im – "путь праведних і путь нечестивих" – і тут, і в грецькому тексті маємо ритмічно організоване явне протиставлення в межах віршованого рядка і, як наслідок, підкреслений висновок з усього сказаного вище.

Другий псалом – "царський" або "месіанський" – співали прислужники Єрусалимського храму – левіти під час інавгурації царя. За юдейською традицією його співали весь Ізраїль, зустрічаючи Машіаха, а за християнською традицією – це пророчий псалом про Христа-царя, який перемаже своїх супротивників.

Псалом чітко поділяється на чотири частини, по три вірші у кожній: заколот народів проти царя (1–3 вірші), голос Господа, який гнівається та висміює їх (4–6 вірші), голос Господа до царя, який у християнській традиції є голосом Христа, що сповіщає визначення Отця щодо себе (7–9 вірші), голос автора псалма – царя Давида, який звертається до царів із порадою підкоритися закону Помазанику Божому.

Текст другого псалма.

1 *Чому бунтують народи, і люди замишляють марне?*

"Етноси і народи", "люди, племена та нації" – такі синоніми на позначення людських спільнот знаходимо в різних перекладах у першому рядку псалма, де також маємо паралелізм із синонімічним значенням. Вони "шатаються" (ц.-слов.), тобто "бунтують" або "хвилюються" і замишляють гік або *κενά*, буквально "порожнє" або "пусте і непотрібне". Загалом, відмінностей між варіантами тексту немає.

2 *Повстають царі землі,
і князі змовляються проти Господа
і проти Помазаника Його.*

Теперешній час дієслів у перекладах замість аориста в оригіналі лише підкреслює актуальність сказаного для сьогодення. Можна з цим погодитися. *Meshiho* перекладено в Септуагінті як *Χριστός*, що доцільно було б перекласти – "Помазаник". Паралелізм у рядку синонімічний.

3 *"Розірвімо, – кажуть, – пута їхні
і скиньмо з себе ярмо їх".*

Перед цим рядком міститься позначка – *διάπαυλα* або *Selah* – (Hebrew: *שלה*), яка, як справедливо зазначають дослідники, є "the most difficult word in the Hebrew Bible to translate. *Selah* is probably either a liturgico musical mark or an instruction on the reading of the text, something like stop and listen" [10, с. 1690–1691]. Отже, на сам текст ця позначка не впливає. А в цьому випадку, на наш погляд, вказуючи на паузу або зміну музичного тону, слугує для введення прямої мови. Також тут варто звернути увагу на *conjunctivus hortativus* у дієсловах і відобразити це в перекладі. Паралелізм у рядку синонімічний.

4 *Той, хто живе на небесах, посміється з них,
і Господь посоромить їх.*

5 *Тоді промовить до них у гніві Своїм
і в обуренні Своїм наведе страх на них.*

У цих двох віршованих рядках істотних смислових розбіжностей між аналізованими текстами немає. Увагу привертають гомеотелевтоні – заримовані дієслівні закінчення, характерні як для іврити, так і для грецького тексту, які вдало ритмізують рядки: *Yishak...yilag; eieto...yebabahemo; λαλάσει – ταραξει; возглаголет – смятет.*

6 *Я ж поставлений від Нього царем над Сіоном – горою святою Його – ...*

Тут маємо істотну смислову розбіжність між масоретським і грецьким текстами. Прямую мову біблійний іврит вкладає в уста Бога, який зазначає: *Va'ani nsachti malki* – "Я поставив царя" (під "царем" мається на увазі очільник держави), а грецький текст, використовуючи пасивну форму дієслова та зворот *genetivus absolutus*, приписує ці слова Христу: "Я поставлений від Нього царем". Із погляду юдаїзму та християнства – принципова відмінність. Церковно-слов'янська наслідує, звичайно, Септуагінту.

7 *...сповістити веління Господне.*

Господь сказав до Мене: "Ти Син Мій, Я нині породив Тебе.

Наслідуючи Септуагінту, у перекладі ми не розриваємо речення, а продовжуємо пряму мову. Істотна різниця в текстах полягає в тому, із яких літер, великих чи малих, ми починаємо писати "Син", "Мене", "Тебе". У християнській традиції ці слова належать до особи Христа, а тому й пишуться з великої літери. І лише тоді речення отримує повне смислове завершення.

8 *Прови в Мене, і дам Тобі народи в насліддя Твое,
і краї землі – у володіння Твоє.*

9 *Пастимеш їх жезлом залізним
і, як посуд глиняний, потрощеш їх".*

Знову ж таки, із тієї самої причини займенники "Тобі" і "Твоє" пишуться тут з великих літер. Окрім синонімічного паралелізму в рядках (хоча в 9 вірші спостерігаємо певну динаміку дії) і цікавих порівнянь не знаходимо тут інших лінгвістичних особливостей: тексти досить точно дублюють один одного.

10 *Отже, нині зрозумійте, царі, навчіться, всі судді землі.*

11 *Служіть Господеві зі страхом і радійте Йому з трепетом.*
Ibdu...ve'gilu – δουλεύσατε ...ἀγαλλιάσθε – ці віршовані рядки містять дієслова в наказовому способі, що й відображається в перекладах, але принципових відмінностей не мають. Паралелізм у рядках має звичайне синонімічне значення. Крім того, 11 вірш часто використовується як прокімена², а тому його адекватний переклад дуже важливий.

12 *Шануйте Сина, щоб не прогнівався Господь,
і ви не загинули, зійшовши з путі праведної,*

коли запалає зненацька гнів Його.

Блаженні всі, хто надіється на Нього.

Нагадаю, що останні три рядки – це звернення автора псалма до царів із порадою вклонитися законному Помазанику. Оригінальний текст до цього і закликає: *Nasheku bar ren ye'enaf* – буквально, "цілуйте Сина, щоб не розгнівався Він". Незважаючи на наявність варіантів перекладу дієслова *nasheku*³ רַשָׁ אַ(qal): 1. *цілувати*; 2. *озбройоватися*; 3. *керуватися*. *V(ni)*: *цілуватися*. *S(pi)*: *цілувати*. *E(hi)*: *доторкатися*, дуже натягнутим виглядає варіант перекладу "озбройтеся чистотою" або "дотримуйтеся, набирайтеся чистоти", а також "цілуйте його ноги". Церковно-слов'янський варіант "приимите наказание" спирається на Септуагінту – *δράξασθε ταιδείας* – і також не є кращим варіантом. "Шануйте Сина" – те, з чим погоджується більшість перекладачів. Для кращого розуміння в нашому варіанті перекладу додається також дієприслівник "зійшовши". Решта тексту не містить істотних відмінностей.

Третій псалом – "ранковий гімн" – це молитва царя Давида, яку він підніс, переховуючись від переслідування під час заколоту проти нього сина Авессалома. Головна думка псалма: як би скрутно не було людині, надія на Бога не повинна її полишати. Сам факт, що людина "лягає, і спить, і встає" (Псал. 3:6) свідчить про те, що Всевишній не залишив її і що не слід впадати у відчай.

Якщо не рахувати перший вірш, який зазначає авторство й тематику псалма, то поезія чітко поділяється на чотири частини: у віршах 2–3 Давид нарікає на своїх ворогів; у 4–5 висловлює впевненість у тому, що "Господь чує його"; у 6–7 віршах розповідає про перебіг власного життя під охороною Всевишнього; у 8–9 віршах готує себе до майбутньої битви. Для кращого розуміння поетичного тексту досліднику необхідно познайомитися з 15–19 главами з другої книги Самуїла, де викладаються події, що надихнули Давида на створення цього псалма. Отже, текст поезії.

2 Господи, як примножилися вороги мої,

як багато їх повстало проти мене,

3 багато хто промовляє душі мої:

"Нема йому спасіння в Бозі його".

"Господи, що ся умножиша стужающи ми?" – цей слов'янський переклад відображає текст Септуагінти, на відміну від масоретського тексту, де маємо ствердження, а не запитання. *Ὀλίβουτές με* – "ті, що чинять мені утиски, мучать й ображають". "Промовляти до моєї душі" – *le'nafshi* (פִּשְׁוֹנִי) – вислів суто біблійний. Істотних розбіжностей в текстах немає. У другому вірші маємо синонімічний паралелізм. Після цих двох рядків міститься позначка – *דִּבְצִלְמָא* або *Selah*, про яку ми вже говорили вище.

4 Ти ж, Господи, щит мій,

слава моя, Ти підносиш голову мою.

5 Голосом моїм кличу я до Господа,

і Він відповідає мені з гори святої Своєї.

Слово *maep* (מִשְׁעָן)⁴ можна перекласти як "щит" або в переносному значенні "захист", а *kebodi* (כְּבוֹדִי)⁵ як "слава", "честь", "велич", "хвала". А тому грецький і слов'янський варіанти не суперечать масоретському тексту, переклад же може мати варіативність. Щодо п'ятого вірша, то тут цікавим є час дієслів, який використовують для перекладу: "взиваю", "взиватиму", "покликав", "чує", "почув", "відповів", "почує", "відповідь". Усі вони можуть бути слухними, однак, ми використовуємо презенс, оскільки він підкреслює не тимчасове та поодиноке, а перманентне й універсальне відчуття автора, яке передається читачеві. Знову тут позначка – *דִּבְצִלְמָא* або *Selah*.

6 Я лягаю, і сплю, і прокидаюся,

бо Господь захищає мене.

7 Я не злякаюся десятків тисяч народу,

що звідусіль нападають на мене.

Усе, що було сказано про час дієслів у попередньому вірші, залишається актуальним і для дієслів шостого вірша. Тут ми також використовуємо презенс, підкреслюючи перманентність дії. *ki Adonai yismecheni* – "бо Господь підтримує" або "захищає мене". *Φοβηθήσομαι* – цей майбутній час із Септуагінти ми воліємо зберегти у перекладі, а дієслово *συνεπιτίθημι* перекласти зі значенням "нападати".

8 Устань, Господи, спаси мене, Боже мій,

бо Ти розбив усіх ворогів моїх (бо Ти вдарив по щелепах усіх ворогів моїх)

і зуби нечестивців сокрушив.

9 Від Господа спасіння,

і над народом Твоїм благословення Твоє.

Переклад першого рядка восьмого вірша не викликає заперечень, окрім вживання в поодиноких випадках замість дієслова "спаси" дієслова "врятуй", що не відповідає богословському змісту концепту "спасіння". Другий рядок восьмого вірша містить незначні розбіжності між грецьким і масоретським текстами. "Ти розбив усіх даремно ворогуючих зі мною" (Септуагінта) або "вразив по щелепах (вилицях, щоках, підборідді – *lehi*⁶) усіх ворогів моїх". Звичайно, слов'янський варіант наслідує Септуагінту, а ми, жертвуючи наявним тут буквальною синонімічним паралелізмом, обираємо дещо середнє. Також ми пропонуємо зберегти слов'янізований варіант дієслова "сокрушати" замість "скрушати", "розтрусувати", "розбивати" тощо. *τοῦ κυρίου ἡ σωτηρία* – "від Господа спасіння" чи "у Господа спасіння" – як би не перекладали ми цей вислів із погляду синтаксиса відмінків, загальний зміст від цього не зміниться. Останній рядок текстологічних розбіжностей не містить.

На цьому ми можемо завершити наші схолії.

Висновок. Отже, а posteriori можемо ще раз підкреслити, що наведені в першій нашій статті тези про обов'язкове використання масоретського тексту, Септуагінти, а також слов'янського тексту в роботі над українськомовним перекладом Псалтиря є справді слухними і вкрай необхідними. Наприкінці пропонуємо свій варіант перекладу.

Псалом 1

Псалом Давида.

1 Блажен муж, що не йде на раду нечестивих,

і на путь грішників не стає,

і на зборищі насмішників не сидить,

2 але в законі Господньому воля його,

і в законі Його повчається день і ніч.

3 І буде він, як дерево,

посаджене біля потоків вод,

що плоди свої дасть у час свій,

і листя його не зів'яне,

а в усьому, що робитиме, матиме успіх.

4 Не так нечестиві, не так:

вони – мов полова, яку вітер змітає з лиця землі.

5 Тому не встоять нечестиві на суді,

ані грішники на зборах праведних.

6 Бо знає Господь путь праведних,

а путь нечестивих – загибель.

Псалом 2

Псалом Давида.

1 Чому бунтують народи

і люди замишляють марне?

2 Повстають царі землі,

і князі змовляються проти Господа

і проти Помазаника Його. //

3 "Розірвимо, — кажуть, — пута їхні

і скиньмо з себе ярмо їх".

4 Той, Хто живе на небесах, посміється з них,

і Господь посоромить їх.

- 5 Тоді промовить до них у гніві Своїм
і в обуренні Своїм наведе страх на них.
6 Я ж поставлений від Нього царем над Сіоном —
горою святою Його —
7 сповістити веління Господнє.
Господь сказав до Мене: "Ти Син Мій,
Я нині породив Тебе.
8 Прости в Мене, і дам Тобі народи в насліддя Твоє,
і краї землі — у володіння Твоє.
9 Пáстимеш їх жезлом залізним
і, як посуд глиняний, потрощеш їх".
10 Отже, нині зрозумійте, царі,
навчіться, всі судді землі.
11 Служить Господеві зі страхом
і радійте Йому з трепетом.
12 Шануйте Сина, щоб не прогнівався Господь,
і ви не загинули, зійшовши з путі праведної,
коли запалає зневацька гнів Його.
Блаженні всі, хто надіється на Нього.

Псалом 3

1 Псалом Давида, коли він утік від обличчя свого сина Авесалома.

- 2 Господи, як примножилися вороги мої,
як багато їх повстало проти мене,
3 багато хто промовляє душі мої:
"Нема йому спасіння в Бозі його".
4 Ти ж, Господи, щит мій,
слава моя, Ти підносиш голову мою.
5 Голосом моїм кличу я до Господа,
і Він відповідає мені з гори святої Своєї.
6 Я лягаю, і сплю, і прокидаюся,
бо Господь захищає мене.
7 Я не злякаюся десятків тисяч народу,
що звідусіль нападають на мене.
8 Устань, Господи, спаси мене, Боже мій,
бо Ти розбив усіх ворогів моїх
(бо Ти вдарив по щелепах усіх ворогів моїх)
і зуби нечестивців сокрушив.
9 Від Господа спасіння,
і над народом Твоїм благословення Твоє.

Примітки

- ¹Тобто поетичний паралелізм членів [6, с. 108–112].
²Прокімен (грец. проκείμενος, букв. "той, хто йде або лежить попереду") — елемент літургійного читання, фрагмент псалма, який, зазвичай виголошується перед читанням Євангелія і пов'язаний із ним тематично [5, с. 278].
³05401 за "Єврейсько-руським словарем Стронга"
⁴04043 за "Єврейсько-руським словарем Стронга"
⁵03519 *ibid.*
⁶03895 *ibid.*

Список використаних джерел

Oleh Kozhushnyi, Ph.D. in Philology, Ph.D. in Theology, Associate Professor
ORCID: 0000-0002-5104-3161
e-mail: olorch@gmail.com
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

LINGUISTIC SCHOLIA TO THE UKRAINIAN TRANSLATION OF THE 1th – 3th PSALMS

The author of the article claims that the translation of the Psalter into the contemporary Ukrainian literary language and its comprehensive study remain urgent for the domestic scientific and theological community despite the individual attempts to implement this project. The correlation of the Hebrew and the Greek texts as well as their adequate reproduction in the Ukrainian language, taking into account the active centuries-old use of the Slavic translation is a problem for the contemporary translators. Pointing out a practical way to solve this problem, the author proposes his own linguistic scholia to the Masoretic, Greek and Slavic texts of the first three Psalms and also offers a version of their translation. The original texts from *Biblia Hebraica Stuttgartensia* and *Septuaginta* were used for the work, as well as the commonly used text of the Psalter in the Church Slavonic language. As for Ukrainian translators, the researcher focuses on the liturgical Psalter in the Kyiv translation of 1920, the text of which was edited in 1947 by professors of the Ukrainian Theological Academy in Munich, and the Book of Psalms from the translation department of the Ukrainian Bible Society in 2016: this text claims to be academic and is the latest linguistic word on this topic in Ukrainian biblical studies. Analyzing the original texts, the researcher pays special attention to the basic poetic principle of the biblical poetry – parallelism. He also analyzes individual lexemes, expressions and difficult-to-understand passages, which have repeatedly become the subject of professional discussion, and gives possible options for their translation. The material presented in the article will be useful not only for the Ukrainian specialists in the biblical studies but also for philologists-translators, literary scholars – all those who are interested in hermeneutics and exegesis of the biblical texts.

Keywords: Psalter, Slavic translation, Septuagint, masoretic text, parallelism, modern translation.

1. Авдеенко Е. А. Псалмы: библейское мировоззрение / Е. А. Авдеенко. – М.: Испытайте писания, 2017. – Т. 1.
2. Десницкий А. С. Поэтика библейского параллелизма / А. С. Десницкий. – М.: Библейско-богословский институт св. Апостола Андрея, 2007.
3. Еврейско-русский и греческо-русский словарь-указатель на канонические книги Священного Писания: с коммент. на основе словаря Дж. Стронга. – СПб.: Библия для всех, 2005.
4. Кожушний О. В. Лінгвістичні схоції до українськомовного перекладу 50-го і 90-го псалмів / О. В. Кожушний // *Studia Linguistica*. Збірник наукових праць. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2020. – Vol. XVI. – С. 71–85.
5. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. – К.: ВЦ "Академія", 2007. – Т. 2.
6. Олесницький А. А. Рифм и метр Ветхозаветной поэзии / А. А. Олесницький. – К.: Труды Киевской Духовной Академии, 1872. – Т. 3.
7. Псалми. Притчі. Сучасний переклад з давньоєврейської мови. – К.: Українське Біблійне Товариство, 2016.
8. Псалтир. Пісні-псалми Давида царя і пророка. Видання УАПЦ в Австралії і Новій Зеландії, 1989.
9. *Biblia Hebraica Stuttgartensia: A Reader's Edition (Hebrew Edition)* Hendrickson Publishers, Inc.; Bilingual edition (January 1, 2015), 1800.
10. The Enhanced Brown-Driver-Briggs Hebrew and English Lexicon. Based on the 1906 edition originally published by Clarendon Press: Oxford, 2000.
11. *Septuaginta. Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes* edidit Alfred Rahlfs. Deutsche Bibelgesellschaft, 1979.

References

1. Avdeenko, E. A. (2017) *Psalm: biblejskoe mirovozzrenie* [Psalms: Biblical worldview] Vol. 1. M.: Ispytajte pisanija. (In Russ.).
2. Desnitskii, A. S. (2007). *Poetika bibleiskoho parallelizma* [Desnitsky A.S. Poetics of biblical parallelism]. M.: Bibleisko-bohoslovskii institut sv. Apostola Andreia. (In Russ.).
3. *Evrejsko-russkij i grechesko-russkij slovar'-ukazatel' na kanonicheskie knigi Svjashhenogo Pisanija*. (2005). [Jewish-Russian and Greek-Russian dictionary-index to the canonical books of the Holy Scriptures]. S komment. na osnove slovarja Dzh. Stronga / sost. Cygankov Ju. A. SPb.: Biblija dlja vseh. (In Russ.).
4. Kozhushnyi, O.V. (2020). Lihvistychni skholii do ukrainkomovnoho perekladu 50-ho i 90-ho psalmiv. [Linguistic scholia to Ukrainian translation of 50th and 90th psalms]. *Studia Linguistica. Zbirnyk naukovykh prats. Vol. XVI*. K.: Vydav.-polihraf. Tsentr "Kyivskiy universytet", pp. 71-85. (In Ukr.).
5. *Literaturoznavcha entsyklopediia*. (2007): [Literary encyclopedia]. U 2 t. avt.-uklad. Yu. I. Kovaliv. Kyiv: VTs "Akademii", V. 2: M – Ya. (In Ukr.).
6. Olesnitsky, A. A. (1872). Rym i metr Vekhhozavetnoi poezii [Rhyme and meter of Old Testament poetry]. *Trudy Kievskoi Duhovnoi Akademii. T.3*. (In Russ.).
7. *Psalmi. Prytchi. Suchasnyi pereklad z davnoievreiskoi movy*. (2016). [Psalms. A Modern Translation from Ancient Greek]. K.: Ukrainke Bibliine Tovarystvo. (In Ukr.).
8. *Psaltyr. Pysni-psalmy Davyda tsaria i proroka*. (1989). [The psalms of David the king and the prophet]. Vydannia UAPT's v Avstralii i Novii Zelandii. (In Ukr.).
9. *Biblia Hebraica Stuttgartensia*. (2015). A Reader's Edition (Hebrew Edition) Hendrickson Publishers, Inc.; Bilingual edition.
10. The Enhanced Brown-Driver-Briggs Hebrew and English Lexicon. (2000). Based on the 1906 edition originally published by Clarendon Press: Oxford.
11. *Septuaginta*. (1979). *Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes* edidit Alfred Rahlfs. Deutsche Bibelgesellschaft.

Надійшла до редколегії 06.05.22